

2018 – 6/7

HOLLANDS Maandblad

Arnon Grunberg

Willem Thies

A.L. Snijders

Philip Huff

Delphine Lecompte

Enne Koens

Martin Aart de Jong

Willem Wansink

De erfenis van Ralf Dahrendorf

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. 6/7 – 2018

zestigste jaargang • nummer 847/848

juni/juli 2018

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Arnon Grunberg – Een van de gelukkigste mensen ter wereld

Willem Thies – Gedichten

Delphine Lecompte – Wolvenkind met kikkerdril

Philip Huff – Gedichten

Willem Wansink – Vrijheid versus gelijkheid

Gerry van der Linden – Een beetje gammel

Martin Aart de Jong – Gedichten

Dorien de Wit – Terugkeer

Co Woudsma – Gedichten

A.L. Snijders – Vier Zeer Korte Verhalen

Wout Waanders – Gedichten

Enne Koens – Ik leef

Tekeningen Berry de Haas

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

Deze maand was een goede maand om een vraagstuk onder ogen te zien dat helaas nogal dikwijls ondersneeuwt in de hectiek van datgene wat meer ontwikkelde mensen dan ik 'het culturele seizoen' noemen. Misschien bedoelen ze daarmee het jaargetijde waarin het aantal praatprogramma's groter is dan het aantal openluchtfestivals, terwijl zulks in de zomer andersom lijkt te zijn, hoewel ik er niet zeker van ben of dit schijn dan wel werkelijkheid is. Het is goed mogelijk dat van beide simpelweg eeuwigdurende herhalingen multimediaal worden afgedraaid. Mede om deze reden is het hier bedoelde probleem van niet geringe betekenis; het gaat immers om de vraag of onze eigen moderniteit anders is dan alle vorige vormen van moderniteit, die in het verleden stevast werden beschimpt en betreurd.

Uiteraard bestaat de neiging zich ervan af te maken met de dooddoener dat in elke moderne tijd altijd wel iemand misprijzend neerkijkt op de eigen moderniteit. Dat mag zo zijn, maar de kwestie kreeg deze zomer toch een hernieuwd en misschien zelfs enigszins prangend belang. Het bleek dat Nederland het enige land in de beschaafde wereld was dat avond aan avond twee (van de drie) publieke televisiezenders inruimde voor het wereldkampioenschap voetbal. Nu is kritiek op de publieke omroep een platgetreden pad waarop men zich ongaarne begeeft, en dat er jaarlijks 740 miljoen overheidsgeld voor radio en televisie wordt uitgetrokken (meer dan wat de luchtmacht of de marine krijgt voor de landsverdediging, zo valt stevast in *De Telegraaf* te lezen), doet hier dan ook niet ter zake. Veel interessanter is dat het menu dat de publieke omroep deze maand opdiende, een nieuw licht wierp op precies die eigentijdse moderniteit.

Het wordt vaak gesteld dat de neergang van het letterkundig leven,

van de roman en van de literaire kritiek alles te maken heeft met het feit dat de aandachtspanne van de moderne mens tot vrijwel nul is gereduceerd, dat het concentratievermogen zich beperkt tot een twitterbericht en dat de eigentijdse geest permanent geprikkeld moet worden met videotjes, nieuwe afleveringen van gestreamde miniseries en andere lichte kost. Zonder die prikkels zakt de moderne geest weg, heet het dan, in het hypernarcisme van een cultuur die geobsedeerd is met de volmaaktheid van het eigen ego, zoals dat wordt voorgespiegeld in de tv-reclames tussen die videotjes en miniseries door.

De publieke omroep heeft deze zomer bewezen dat dit pessimistische prietpraat is. Niks verschrompelde aandachtspanne! Indien een natie zich een maand lang avond aan avond vol overgave kan concentreren op oeverloze voetbalwedstrijden, zonder in gewelddadige opstand te komen, is er geen reden misprijzend neer te kijken op de moderniteit. Deze maand bleek dat onze tijd haar lotsbestemming heeft gevonden, en wel in de collectieve celebratie van het afschudden van de laatste intellectuele veren.

Geen wonder dat wij zowat de gelukkigste natie ter wereld zijn. Wij hebben ons aarzelen ingeruild voor genieten en onze scepsis voor zeker weten, want wij willen nooit meer iets horen over het menselijk tekort en andere pukkelige onzin die aarzelend hakkelt tussen onze leegte en de perfecte vakantiepret – BB

Een van de gelukkigste mensen ter wereld

door Arnon Grunberg

– 1 –

Levi Pokorny was gereformeerd opgevoed en hij trouwde met een vrouw die nog geloviger was dan zijn ouders. Ze had tegen hem gezegd: ‘Je mag me hebben als je belooft net zoveel van Christus te houden als van mij.’ Levi antwoordde dat dit geen probleem was en hij werd fanatieker dan zijn ouders en zijn twee zussen, wier gebeden en gezang uiteindelijk als plichtmatig afstaken bij die van Levi, alsof hij wilde bewijzen dat zijn ouders en zijn twee zussen God al die jaren hadden verwaarloosd en ze ondanks hun goede bedoelingen toch in de hel terecht zouden komen.

Levi en zijn vrouw zouden het anders doen, Levi’s vrouw had half-lang bruin haar, een wat popperig gezicht en ze droeg altijd oorbellen, omdat haar moeder had gezegd dat oorbellen haar zo goed stonden. Ze heette Juliette.

Wat Levi als kind zo aantrekkelijk aan het geloof had gevonden, was de hel, en dan vooral dat er mensen waren die daarheen gingen en mensen die dat lot bespaard bleef, mensen die een andere, betere bestemming kregen toebedeeld. God en het paradijs deden hem weinig, maar aan de hel en de duivel kon hij dag en nacht denken. Hij liep als negenjarige door de straten van de provinciestad waarin hij opgroeide, keek naar passanten en dan wist hij: ‘Daar gaat er weer een, linea recta op weg naar het vuur.’ Heerlijk vond hij dat, hoewel hij ook begreep dat medelijden eerder op zijn plaats was.

Levi kon daarbij een tikkeltje boosaardig zijn. Dan ging hij bijvoorbeeld naar een man die zichtbaar ongelovig was (de man droeg een

tulband) en zei: ‘U zoekt zeker de hel, meneer.’ Dat ging zo door tot Levi’s vader dit een keer hoorde en hem meteen een klap gaf. De vader voegde eraan toe dat dit niet de manier was om de mensen te redden en de boodschap van Christus uit te dragen. De volgelingen van de Mensenzoon waren weliswaar richtingsaanwijzers, maar ze wezen de weg naar het paradijs en de verlossing, niet de weg naar de verdoemenis en de eeuwige marteling. Levi’s vader zei: ‘Het gaat erom dat je een goede richtingsaanwijzer wordt.’

Als puber betrapte Levi zich op een verlangen zelf de hel te leren kennen, hij wilde erdoorheen lopen, alle uithoeken ervan bewonen, de muren aanraken – voor zover de hel muren had, maar Levi dacht van wel, zoals hij zich het hele universum met muren voorstelde – alsof het branden in het vuur stiekem een genot zou zijn. Het lot van de zondaars die redding weigerden, die hun hart gesloten hielden, die verkild waren, kwam hem aantrekkelijk voor. Ja, hij verlangde naar de verkillung. Was mijn hart maar van ijs, kon hij denken, al deelde hij dergelijke gedachten met niemand. Wel had een dominee een keer tegen hem gezegd dat het koudste stukje van de hel beter was dan het warmste stukje van de hemel en daarop had Levi om uitleg gevraagd, maar de uitleg van de dominee, een meanderende zin over liefde en vergiffenis, over de vrije wil en deemoed, over beloning en straf en de raadselachtige betekenis van het noodlot waarin de hand was te herkennen van Hem die alles stuurde, bevredigde hem niet.

lees meer in het nieuwe nummer

Wolvenkind met kikkerdril

door Delphine Lecompte

Er staat een aandoenlijk kind met een emmer boordevol kikkerdril op mijn drempel. Niet alle kinderen zijn aandoenlijk. Was ik een aandoenlijk kind? Ik was een bang kind, ik was bang voor motorrijders en voor orkanen.

‘Wat doe je hier?’ vraag ik.

‘Ik ben niet verdwaald, als je dat soms denkt,’ zegt het kind.

We gaan naar binnen. Het kind vraagt of ik een grotere emmer heb. We gieten de kikkerdril over in de grote zwarte emmer die ik een jaar geleden cadeau kreeg van een doe-het-zelfzaak toen ik er een groot bedrag besteedde. Ik weet niet meer wat ik er toen kocht.

‘Waar is je man?’ vraagt het kind.

‘Mijn man is dood.’

Het kind streelt mijn wang. Misschien hebben ze hem ooit op die manier getroost.

De buurvrouw laat iets zwaars vallen (de overwinnaarsbeker van haar zoon, de pafferig geworden ex-zwemkampioen?) en roept ‘ABRACADABRA!!’, omdat ze rooms-katholiek is en dus niet mag vloeken.

Het kind lacht en zegt: ‘Hocus pocus!’

Ik vind het jammer dat ik geen enkele goocheltruc ken, als dochter van een goochelaar nota bene! Maar mijn vader was er nooit, hij werkte op cruiseschepen, terwijl mijn moeder de spot dreef met zijn werk, dat ze frivool en smakeloos vond. Zelf taxeerde ze Afrikaanse maskers, werk dat ze ernstig en mysterieus vond. Of zo beschreef ze het althans aan haar vele aanbidders – de meesten waren perverse Russen.

Ik geef het kind een rijstwafel en zeg: ‘Ik had een stiefvader die elke nacht een rijstwafel gebruikte om tegen God te spreken...’

‘Tegen God spreek je toch niet!’ zegt het kind korzelig.

‘Ik weet het niet. Waarom niet?’

‘Je moet zingen als je God wilt bereiken.’

‘Zingen is ook een soort spreken.’

Het kind neemt een grote hap uit de rijstwafel. Hij eet staand en ik weet niet waarom dit me kwetst. Toen mijn vader stierf, had ik de grote zwarte emmer al. Hij is niet heel oud geworden, maar toch ouder dan je zou verwachten van iemand die sinds zijn tiende elke dag calvados dronk. Hij was overdag goochelaar, maar ’s nachts slaapwandelaar. Hij heeft eens slaapwandeland de pruik van een Mexicaanse operazangeres in brand gestoken, ze kon er om lachen.

‘Wil je tekenen?’ vraag ik aan het kind.

Het kind tekent okapi’s en grizzlyberen, er zijn rotsen en het bliksemt in de tekening.

Iemand klopt op de deur. Het is Bernadette, de misantropische buurvrouw. Ze vraagt of ze mijn zeelepel even mag gebruiken. Ze ziet het kind, ze vraagt of het van mij is. Ik haal mijn schouders op.

Als de zon ondergaat, brengt Bernadette de zeelepel terug. Haar man is tien jaar geleden uit het raam gesprongen omdat hem de ziekte van Parkinson te wachten stond. Bernadette heeft twee Chinese naakthonden: Mozes en Troela.

‘Wil je slapen?’ vraag ik aan het kind.

‘Oké,’ zegt het kind gedwee.

lees meer in het nieuwe nummer

Vrijheid versus gelijkheid

Over de intellectuele erfenis van Ralf Dahrendorf

door Willem Wansink

Ik geef het toe. Ik mis Ralf Dahrendorf. Te midden van het Facebook-gekeutel en de twittermeninkjes mis ik Lord Dahrendorf. Ik bedoel The Right Honourable Baron Dahrendorf of Clare Market in the City of Westminster, Sir Ralf voor zijn studenten, de *soft-spoken* liberale Duits-Britse vrijdenker in wiens argumenten over de sociale en maatschappelijke conflicten in de moderne wereld subtiele zelfspot nooit ver weg was. Hij was misschien wel de laatste intellectueel die onze generatie zal kennen, nu er slechts nog ‘opiniemakers’ en ‘influencers’ lijken te zijn die permanent zeuren om aandacht. Negen jaar geleden overleed hij, op 17 juni 2009, tachtig jaar oud, en elke dag dat ik een krant lees of naar de televisie kijk, mis ik hem.

Dahrendorf was een multitalent: filosoof, classicus, socioloog, onderzoeker, hoogleraar, politicus, lid van de Europees Commissie, universiteitsbestuurder, publieke persoonlijkheid en bovenal een bijzonder productief publicist. Rusteloos, dynamisch, permanent alert op uitsluitingsprincipes als hij was, bestonden er voor hem geen grenzen tussen die bezigheden. Wat dat betreft, bleek hij uiteindelijk de volkomen *Homo sociologicus*, zoals een van zijn boeken heet, omdat hij bij alles wat hij deed de wereld bezag vanuit het sociologisch perspectief van machtsverhoudingen, sociale onderstromen en de kloof tussen woord en werkelijkheid, ideologie en realiteit.

Zo wees hij al vele decennia geleden op de toenemende ongelijkheid in de westerse wereld. Op de groeiende onderklasse, op het belang van de natiestaat als recept tegen nationalisme, of op het belang en de illusie van Europese integratie. Maar ook op de triomf en het falen van de

welvaartstaat, die een bureaucratisch monster was geworden en grote groepen aan hun lot overliet. Hij memoreerde de paradox van ongereguleerde immigratie en uitsluiting van migranten, alsook de complexe verknoping van opkomend individualisme, toenemende intolerantie, en de roep om een homogene samenleving vol consensus en mensenrechten. Reeds in de jaren tachtig van de vorige eeuw voorspelde hij de opkomst van het populisme als politieke en culturele machtsfactor in Europa. Hij zag het als een bijna onontkoombaar gevolg van de eigentijdse ‘anomie’, waarbij hij opzettelijk de term gebruikte van Émile Durkheim voor de sociale en intellectuele desoriëntatie die ontstaat wanneer maatschappelijke normen en verhoudingen als gevolg van politieke of economische crises op onvoorspelbare wijze veranderen.

Dahrendorf wees met graagte op al die paradoxen van de moderne tijd. Hoe de welvaart van de een de armoede van de ander betekent. Hoe het ideaal van Europese integratie van de een leidt tot anonieme bureaucratisering voor de ander; hoe politieke partijen steeds meer macht krijgen, maar steeds minder coherente sociale groepen vertegenwoordigen. Liberale vrijheid was voor Dahrendorf dan ook ondenkbaar zonder kritische waakzaamheid, juist omdat vrijheid en ongelijkheid in een eeuwige tweestrijd zijn verwickeld.

lees meer in het nieuwe nummer

Terugkeer

door Dorien de Wit

‘Atlantic Avenue, please.’ De woorden komen uit mijn mond, maar klinken onecht. Ik ben een acteur in een Amerikaanse serie en het vliegveld is mijn decor.

Een brij van klanken komt me in de aankomsthal tegemoet. In de verte zie ik schuifdeuren. Ik loop er in een rechte lijn naartoe. Een afstand die vergelijkbaar is met die van de schutting in mijn achtertuin naar het tuinhek aan de voorkant van het huis, misschien iets verder, tot net voorbij de stoeprand, tot het portier van mijn auto. Gewoonlijk loop ik zonder nadenken van de woonkamer naar de tuin en van de tuin naar mijn rode Citroën. Vanmorgen deed ik het nog, of was het gisteren? Tussendoor is het geen nacht geweest en heb ik niet geslapen. Toch voelt het alsof ik dagen geleden voor het laatst thuis ben geweest. Nu loop ik aan de andere kant van de oceaan naar schuifdeuren die oneindig ver weg lijken. Mijn linkerhand is gebald tot een vuist, de koffer heb ik in mijn rechterhand, ik houd me eraan vast. Mijn hart bonst.

Ik ben een normaal mens. Ik loop als een normaal mens. Als ik een stap met rechts zet, dan zwaait mijn linkerarm iets naar voren. Dat klopt, ik weet het zeker, het moet in spiegelbeeld. Het was een van de basisprincipes in mijn eerste dansles. Het was vijfendertig jaar geleden in het buurthuis van Wemeldinge, ik was zestien en de enige jongen. ‘Als je kunt dansen, dan hoef je bij feestjes nooit aan de kant te staan,’ zei moeder. Of ik wel van feestjes hield, heeft ze nooit gevraagd.

‘Atlantic Avenue, please, number 154.’ Ik probeer het nog eens, fluis-terend. Het klinkt al beter, dit lijkt de stem van iemand voor wie het de normaalste zaak van de wereld is om een opdracht te geven aan een Amerikaanse taxichauffeur. Dit was de generale repetitie, over een paar stappen zullen de schuifdeuren zich openen en sta ik buiten. Op mijn

gezicht voel ik al hoe de warme lucht van buiten zich mengt met de koude lucht van de hal. Bijna sta ik buiten aankomsthal vier van JFK International Airport, waar langs de rand van het trottoir een gele lijn van taxi's zal staan, net als in de film. Dan zal het overtuigend, nonchalant moeten klinken.

Hoe dichterbij de schuifdeuren nader, hoe drukker het wordt. De glimmende vloer weerspiegelt de mensenmassa. Bewegende vormen wervelen om me heen. Elke vorm is in stukken verdeeld over het raster van de gevoegde tegels. Hier bestaat geen enkele ordening. Mijn eigen reflectie zie ik niet. Misschien wordt ik weerspiegeld recht onder mijn voeten, misschien besta ik niet.

Dan een plof tegen mijn linkerzij. De geur van kokos, groene en oranje tinten, planten of vogels, en een gouden hanger in een enorm decolleté. Een donkere vrouw in een extreem kleurig gewaad, ruim een kop groter dan ik, kijkt me kort aan en verdwijnt dan in de massa. 'Excuse me, excuse me,' hoor ik nog terwijl ze wordt opgeslokt door de menigte. Ik zet mijn koffer neer en wrijf over mijn arm waar ik de aanraking nog voel.

lees meer in het nieuwe nummer

Vier Zeer Korte Verhalen

door A.L. Snijders

DUISTERNIS

De zwijgende jongen, van wie ik niet weet hoe het zit met al die vrouwen in de duisternis, de kronkelende stegen. Het roken van sigaretten, het stofzuigen in het nette huis, de sleutels voor de meisjes die het werk doen. Wie kan ik vertrouwen, wie moet ik volgen met mijn halve oog. De jongen, dat is zeker, hij loopt met de baby in het dekentje. Hijzelf heeft drie dagen niet gegeten. De oudere vrouw geeft hem in het voorbijgaan een broodje, en melk voor het kind. Hij stelt vragen aan haar rug. Zij loopt zwijgend door. Ik weet nog niet dat hij het kind probeert te verkopen, ik voel mijn woede nog niet, ik ben zelfs vertederd (daar moet ik me tegen verzetten, er kan geen vertedering zijn als niet alle feiten bekend zijn). Ik kijk door het bestofte raam naar binnen, ziet hij mij? Hij voert het kindje als een dier, hij neemt een hapje brood, hij kauwt het en kneedt het met zijn vingers en kauwt het weer. Dan geeft hij het met zijn mond aan het kindje. Zelf neemt hij verwilderd slokken uit een fles, oh, had ik dit maar niet gezien. De jongen (is hij de vader van het kind? Ik vraag het hem, de vrouw vraagt het hem ook – hij zwijgt, hij laat het in het midden), de jongen wordt in het ziekenhuis tegen de grond gewerkt door het gezag. Is het kind vergiftigd door de drank? In de duisternis achter de hekken krijg ik geen antwoord.

DE WRAAK

Is de jongen dood? De stille jongen die de baby probeert te verkopen? Is hij het die slaapt in het opgeruimde huis, heb ik dat goed begrepen? Ik liep ook in dat huis, maar ik liep er voorbij, ik zag het slapende ge-

zicht te kort. Ik liep achter de vrouw die gehaast haar jas aan deed, ik wilde niet in het huis blijven. Ze ging naar de keuken en opende alle kranen van het fornuis en ze opende ook de deur naar de gang. Ik was al vertrokken en hoorde haar komen. De jongen bleef achter en sliep in het stromende gas. Ik herinner me dat ik de jongen zag in de wurgende steeg, hij stond naast een gesloten deur te wachten. Er kwam een man naar buiten die het voor geld gedaan had met de vrouw die het voor geld deed. De jongen is verliefd op haar, de liefde is overal, vergis je niet. Juist op de plekken waar je het niet verwacht, de liefde is het hoofdgerecht. Zij kijkt hem onverschillig aan, ze wil de baby kopen, en daarna wil ze hem nooit meer zien, hij moet niet denken dat ze iets voor hem voelt. Ze doen het nog één keer, hij legt de baby onder het bed. Als ze klaar zijn, zie ik zijn handen onder het bed komen, het kind is tevreden. Ik kan het niet vergeten, de wraak. De jongen is vergast in het opgeruimde huis.

lees meer in het nieuwe nummer

Ik leef

door Enne Koens

Stilte. Vrouw met ogen dicht. Zegt:

Moment voor moment wordt iets ontrafeld.

Iets dat niemand nog weet.

Muziek. Beeld van een versneld ronddraaiende aardbol: zonlicht dat zich verplaatst, de schaduw van de nacht.

Een magisch schouwspel met bijna 8 miljard bezoekers. Sommigen slapen. De maan trekt over hun ademende lichamen. Anderen zijn wakker.

Iemand staat op om water te halen. Misschien een meisje met een emmer. De snelweg ruist, de zon schijnt meedogenloos. Ergens schreeuwt een vogel. Mannen in vers gestreken pak suizen omhoog in een lift. Vuilnismannen gooien volle zakken over hun schouder. De avondspits is net voorbij. Zwerfhonden blaffen in de schemering. Is er iemand die het hoort?

Elke seconde worden er 4 baby's geboren. Elke seconde sterft 1 mens.

En ik stuif in volle vaart af op een muurtje. Ik kan niet denken.

De aarde draait, mijn weg leidt stijl omlaag.

'Smile, hope, love' heeft iemand op de muur gekladderd. Ik glimlach.

En dan komt mijn auto tegen het muurtje tot stilstand. En ik word gelanceerd. Mijn riem schiet los. –

Het is een oude auto. Ik word door de voorruit geworpen, de lucht in.

Ik vlieg.

Muziek. De vrouw opent haar ogen.

Kijk. Open je ogen.

Een mens springt van een brug. Op de dijk wordt Pekingeend gegeten. Drie keer vijf is vijftien, dreunt de klas. De paddentrek is juist vandaag begonnen.

Ik open mijn ogen. Ik lig op mijn rug in een grasveld. Groen, blauw. Heel even is er niets.

Ik kom overeind. Ik zit in het gras. Bloed drupt op mijn handen. Rood. Ik tast naar mijn hoofd. Vocht sijpelt uit een diepe snee. Ik trek mijn shirt uit. Knoop het om mijn voorhoofd. Voorzichtig ga ik staan. Hoe ben ik hier gekomen? Het gras wuift en omsluit mij.

Ik strompel naar een muurtje en kijk er overheen: Een autowrak.

Maar... Ik ken die auto. Het is de blauwe Peugeot van mijn vader. Die waarin we dat tochtje naar Normandië maakten. Ik mocht voor het eerst voorin. We gingen mosselen eten, het leven moest nodig gevierd worden. Mijn voeten in rubber laarzen, mijn benen staken recht naar voren, te kort om op de grond te zetten.

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

MARTIN AART DE JONG (1966) – Schreef eerder gedichten in opdracht van Stichting Aida bij kunstwerken van Nederlandse en gevluchte kunstenaars. Behaalde een drietal noteringen in de top 100 van de Turing Gedichten Westrijd. De gedichten in deze *Hollands Maandblad* vormen zijn literaire debuut.

ARNON GRUNBERG (1971) – Schrijver en columnist. Ontving o.m. de Anton Wachterprijs, de F. Bordewijkprijs, tweemaal de Gouden Uil, tweemaal de AKO-literatuurprijs, de Libris literatuurprijs, de Constan-tijn Huygens-prijs en de Frans Kellendonk-prijs. In 2017 werd hem de Gouden Ganzenveer uitgereikt.

BERRY DE HAAS (1976) – Studeerde architectuur en autonome beeldende kunst aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Maakt onder meer ‘phone drawings’ op een smartphone. Zie: www.berrydehaas.nl.

PHILIP HUFF (1984) – Schrijver, scenarist, vertaler. Ontving de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2010-2011 (*proza*). Na vier eerdere romans publiceerde hij in 2015 de essaybundel *Het verdriet van anderen*.

ENNE KOENS (1974) – Schrijft drama, proza, liedjes en jeugdromans zoals *Sammie en opa* (bekroond met een Vlag en Wimpel), *Hotel Bonbien* en *Ik ben Vincent en ik ben niet bang*. Als toneelschrijfster schreef ze o.a. voor theatergroep Ausdauer, ISH, Hoge Fronten, Maas theater en dans, en De Toneelmakerij.

DELPHINE LECOMPTE (1978) – Met haar debuutbundel *De dieren in mij* (2009) won ze de Cees Buddingh'-prijs. In 2015 verscheen *Dichter, bokser, koningsdochter die werd genomineerd voor de VSB Poëzieprijs*.

GERRY VAN DER LINDEN (1952) – Dichter, beeldend kunstenaar en docente aan de Schrijversvakschool te Amsterdam. Publiceerde o.m. twee romans, een novelle en elf dichtbundels: www.gerryvanderlinden.nl.

A.L. SNIJDERS (1937) – Schrijver van Zeer Korte Verhalen. Ontving in 2010 de Constantijn Huygens-prijs voor zijn gehele oeuvre. Zijn zkv's zijn als nieuwsbief te volgen via de 'Graslijst' van uitgeverij AfdH, waar ze tevens in boekvorm verschijnen, meest recent *Grasses and Trees; Grassen en bomen* (2016).

WILLEM THIES (1973) – Debuteerde in 2006 met de bundel *Toendra* (bekroond met de C. Buddingh'-prijs). Later verschenen o.m. *Na de vlakke* (2008; nominatie J.C. Bloemprijs), *Twee vogels één kogel* (2012) en *Meer mensen dan reddingsvesten* (2015). Medio september verschijnt de bundel *Na het paringsritueel*.

WOUT WAANDERS (1989) – Schrijft gedichten en verhalen; was hoofdredacteur van *Op Ruwe Planken* en publiceerde o.m. in *Das Mag*. In 2015 koos het Nederlands Letterenfonds hem als een van de talenten voor het *Slow Writing Lab*. Bij literair agentschap Wintertuin bracht hij het 'chapbook' *Olifantopia* uit.

WILLEM WANSINK (1953) – Is historicus en onafhankelijk publicist. Hij werkte jarenlang bij de NOS-tv en *Elsevier*. Sinds 1998 schrijft hij met een zekere regelmaat voor *Hollands Maandblad*.

DORIEN DE WIT (1980) – Tekent, schrijft, maakt korte films en ontwerpt (audio)wandelingen. Na de kunstacademie in Den Bosch volgde zij de master Fine Art aan het Sandberg Instituut in Amsterdam. Exposeert in binnen- en buitenland. Won de Turing Gedichtenwedstrijd 2016. Zie. doriendewit.nl.

CO WOUDSMA (1960) – Debuteerde in 1997 met de dichtbundel *View-master*. In 2005 volgde *Geluksinstructies* en in 2015 publiceerde hij zijn derde dichtbundel, *Hoogste zomer*.

HOLLANDS Maandblad

Redactie: Bastiaan Bommeljé

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema, Mark Boog en Willemijn Lindhout

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • Postbus 59.752 • 1040 LG Amsterdam •
Tel. 020-6175955 • info@hollandsmaandblad.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgever: Stichting Hollands Maandblad, p/a Bilderdijkkade 63-b • 1053 VJ Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 79,50 •

Proefabonnement (3 nummers) € 20,- Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneeservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling via www.hollandsmaandblad.nl dan wel per mail: HollandsMaandblad@spabonneeservice.nl